

Коваль Т., Граб О. Роль музичного мистецтва у професійному становленні майбутніх учителів початкових класів // Матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Інноваційна педагогіка ХХІ століття: нові компетентності викладачів закладу вищої освіти» : збірник тез / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; Освітньо-науковий центр «Хаб «NotBox». Вінниця : ВДПУ, 2024. С. 48-51.

Автор

Коваль Т.В., Граб О.Д.
Koval T., Grab O.

Назва

Роль музичного мистецтва у професійному становленні майбутніх учителів початкових класів

The role of musical art in the professional education of future primary class teachers

and formation of key skills and qualities necessary for a successful pedagogical process.

Ключові слова

Музичне мистецтво, інтеграція, професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів.

Musical art, integration, professional training of future primary school teachers.

Анотації

У статті висвітлено актуальність та вагомість включення музичного мистецтва у професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів. Закцентовано на важливості інтеграції мистецтва в навчальний процес школи першого ступеня. Визначено особливості включення музичного мистецтва у професійну підготовку майбутніх вчителів початкових класів, що допомагає не лише розвивати їхні власні творчі здібності, а й створює умови для комплексного розвитку й формування ключових навичок та якостей, необхідних для успішного педагогічного процесу.

The article highlights the relevance and importance of including musical art in the professional training of future primary school teachers. Emphasis is placed on the importance of integrating art into the educational process of the first grade school. The features of the inclusion of musical art in the professional training of future primary school teachers are determined, which helps not only to develop their own creative abilities, but also creates conditions for comprehensive development.

Динамічність суспільних процесів, зміна світоглядних орієнтирів, інтенсивний інформаційно-технологічний поступ країни, інтеграція України в Європейське освітнє співтовариство з кожним днем висувують нові вимоги до підготовки педагога, формують нові стратегічні напрями розвитку вітчизняної педагогічної освіти. У контексті гуманістичної парадигми як методологічного орієнтиру розвитку освіти на сучасному етапі актуалізується необхідність посилення уваги до нарощування культурного потенціалу нації [1, с. 33]. У Національній доктрині розвитку освіти зазначається, що основна її мета полягає в створенні умов для розвитку особистості й творчої самореалізації кожного громадянина України, у вихованні покоління людей, здатних оберігати й примножувати цінності національної культури [7, с. 6]. Не викликає сумнівів, що педагогу, й особливо вчителю початкових класів, належить провідна роль у культурному збагаченні підростаючого покоління [2, с. 50]. А відтак, зреалізувати її зможе лише той фахівець, який володіє високим рівнем особистісної культури, розвиненими естетичними орієнтирами, глибокими знаннями видів мистецтв, зокрема музичного [8, с. 22].

Мистецька освіта є посередником між суспільно значущими культурними цінностями й особистісними цінностями людини та забезпечує набуття базових компетентностей (загальнокультурних, художньо-пізнавальних, комунікативних тощо), формує прагнення і здатність до художньо-творчої самореалізації і духовного самовдосконалення протягом життя [3, с. 35].

Метою мистецької освітньої галузі є формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини, зазначено у Державному стандарті початкової освіти (2019 р.).

Як зазначає Л. Масол, шкільна мистецька освіта - це ядро системи художньо-естетичного виховання, яка розглядається у двох значеннях:

- широкому (соціальному) як процес духовно-естетичного збагачення особистості шляхом залучення до цінностей мистецтва в соціокультурному просторі (естетична соціалізація);
- вузькому (суто педагогічному) як забезпечення спеціально організованих педагогічних умов формування духовного світу особистості засобами мистецтва у освітніх та позашкільних закладах. Під час опанування мистецьких цінностей учні засвоюють певні знання і набувають різноманітних умінь і навичок [6].

Включення музичного мистецтва у процес професійного становлення майбутнього вчителя початкових класів має низку важливих аспектів:

✓ **Розвиток творчого мислення:** Музика стимулює творчість та уяву, що є ключовими якостями у вчителя початкових класів, який повинен створювати цікаві та захоплюючі уроки.

✓ **Розвиток емоційного інтелекту:** Вивчення музики допомагає вчителю розуміти та керувати власними емоціями, а також сприяє розвитку емоційного інтелекту учнів.

✓ **Музичне мистецтво як засіб виховання:** Музика має потужний виховний вплив, сприяючи розвитку в учнів таких якостей, як емпатія, співчуття та культура міжособистісних відносин.

✓ **Підвищення мотивації до навчання:** Заняття музикою може зробити процес навчання цікавішим та захоплюючим для дітей, що сприяє підвищенню їхньої мотивації та активності на уроках.

✓ **Розвиток мовлення та моторики:** Вивчення музики сприяє розвитку мовлення та моторики у дітей, що особливо важливо для їхнього успішного адаптування до навчального процесу в початкових класах.

✓ **Формування культурної компетентності:** Музичне мистецтво допомагає вчителю формувати у дітей культурну компетентність, розширюючи їхні знання про різноманітні музичні жанри, традиції та історію музичного мистецтва [5, с. 53].

Основною фундаментальною позицією мистецької освіти є єдність процесів формування духовної культури особистості, переходу від засвоєння

інформації до розвитку світоглядної позиції людини засобами музичного мистецтва. Тому «критерієм педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін є рівень професіоналізму, що вимагає специфічних знань й умінь сприймати, перетворювати, зберігати та використовувати художню інформацію, закарбовану у мистецьких творах, з метою навчання та виховання учнівської молоді. Завдання освіти – сформувати культурні цінності, до яких в процесі навчання має долучитися людина» [4, с. 198].

Таким чином, музичне мистецтво відіграє важливу роль у професійному становленні майбутніх учителів початкових класів, допомагаючи зрозуміти важливість інтеграції мистецтва в навчальний процес для досягнення максимальних педагогічних результатів та сприяючи їхньому комплексному розвитку та формуванню необхідних педагогічних навичок та якостей.

Література

1. Барановська І.Г. ., Мозгальова Н.Г.. Поліхудожня освіта майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: проблеми і перспективи . Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 22 (27), ч. 2. С. 31-37.
2. Демченко, О., Гавриленко, Т., Коваль, Т., & Стахова, І. (2022). Розвиток творчих здібностей студентів під час вивчення історії педагогіки у контексті підготовки до роботи з обдарованими дітьми. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, 1(17), 36–52.
3. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 2 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта». 2018. 112 с.
4. Коваль Т., Граб О. Особливості інтеграції дисциплін мистецького циклу у професійній підготовці майбутніх учителів Нової української школи. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів VII

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 28-29 березня 2023 р.) / за ред. О.П. Демченко, Н.О. Пахальчук; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. Вип. 12. С. 195-198.

5. Коваль Т.В., Шикирінська О.А. Мистецько-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкових класів у контексті культурологічного підходу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. Випуск 51. Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018, С. 52-56.

6. Масол Л. М. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах на засадах компетентнісного підходу.» URL: https://www.geneza.ua/sites/default/files/product-images/Metodyky/Masol_Mystetstvo_Metodyka.pdf

7. Національна доктрина розвитку освіти // Нормативно правове забезпечення освіти : доктрина, закони, концепції. Ч.1. Харків : Основа, 2004. С. 5-24.

8. Тодосієнко Н. Л., Коваль Т. В., Граб О.Д. Арт педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. Вінниця, 2024. Вип. 74. С. 19-27.